

6. **Дьяченко Н. Г.** Хризантемы корейские / Н. Г. Дьяченко. – М. : Изд. Дом МСП, 2010. – 32 с.
7. **Зайцев Г. Н.** Математическая статистика в экспериментальной ботанике / Г. Н. Зайцев. – М. : Наука, 1984. – 424 с.
8. Каталог декоративных растений / под ред. О. Мельник. – К. : Наук. думка, 2009. – 193 с.
9. Методика государственного сортоиспытания сельскохозяйственных культур. Вып.6 (декоративные культуры). – М. : Колос, 1968. – С. 58–96.
10. Методика фенологических наблюдений в ботанических садах СССР // Методики интродукционных исследований в Казахстане. – Алма-Ата : Наука, 1987. – 136 с.
11. Методика фенологических наблюдений в ботанических садах СССР. – М. : Б. и., 1975. – 136 с.
12. **Музичук Г. М.** Нові підходи до розробки програм інтродукції та організації впровадження декоративних рослин у садівництво України // Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. «Досягнення та проблеми інтродукції рослин в степовій зоні України» (Нова Каховка, 18–20 жовтня 2007 р.) / Г. М. Музичук. – Херсон : Айлант, 2007 – С. 89–91.
13. **Пирко И. Ф.** Особенности селекции хризантемы мелкоцветковой в Донбассе / И. Ф. Пирко // Биологич. вестник. – Харьков, 2006. – Т.10, № 2. – С. 15–17.
14. **Селивестрова Е. Н.** Мелкоцветковые хризантемы. Роль ботанических садов в сохранении и обогащении биологического разнообразия видов : тез. докл. Междунар. науч. конф., посвящ. 100-летию Ботан. сада Калинингр. гос. ун-та : Калининград, 14–18 сент. 2004 г. / Е. Н. Селивестрова // Калинингр. гос. ун-т; науч. ред. В. П. Дедкова, Н. Г. Петровой. – Калининград : Изд-во КГУ, 2004. – С. 71–73.
15. **Соколов С. Я.** Современное состояние теории акклиматизации и интродукции растений / С. Я. Соколов // Тр. Ботанич. Ин-та АН СССР. – 1957. – Сер.VI. – Вып. 5. – С. 9–32.
16. **Червченко Т. М.** Біорізноманіття – основа життя на землі / Т. М. Червченко // Бюл. держ. Нікіт. ботан. саду. – 2003. – Вип. 88. – С. 14–21
17. **Шестаченко Г. Н.** Методические рекомендации по оценке засухоустойчивости растений, применяемые для скальных садов в субаридных условиях / Г. Н. Шестаченко, Т. В. Фалькова. – Ялта : Б. и., 1974. – 20 с.
18. **Trehane P.** Proposal to conserve Chrysanthemum L. with a conserved type (Compositae) // Taxon. 1995. – P. 439–441.
19. **Ratuszniak I.** Evaluation of Chrysanthemum segetum L. seed vitality / I. Ratuszniak, E. Sabisz, Z. Ratuszniak // Annales universitatis Mariae Curie-Sklodowska. Sect. E. Lublin. – 2007. – Vol. 62. – № 2. – P. 257–264.

Надійшла до редакції 21.03.2013.

УДК 581.93:577

Б. О. Барановський

Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара

АНАЛІЗ ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ БАСЕЙНУ РІЧКИ БАГАТЕНЬКА

Наведено аналіз фіторізноманіття басейну ріки Багатенька. Відмічено види, занесені до Червоної книги України і Червоного списку Дніпропетровської області. Список складено на основі власних досліджень.

Ключові слова: фіторізноманіття, екотопи, рідкісні види, заплави.

Приведен анализ фиторазнообразия бассейна реки Богатенькая. Отмечены виды, которые внесены в Красную книгу Украины и Красный список Днепропетровской области. Список составлен на основе собственных исследований.

Ключевые слова: фиторазнообразие, экотопы, редкие виды, пойма.

Are carried out the analysis of flora of the basin of the river Bagatenka and its bioekologicheskyy characteristic. Types which are brought in the Red List of Ukraine and the Red list of the Dnepropetrovsk area are noted. The list is made on the basis of own researches.

Key words: phytodiversity, ecotops, rare species, flood-land.

Річка Багатенька протікає по території Новомосковського і Юр'ївського районів Дніпропетровської області. Виток ріки розташований біля с. Комсомольське (з відміткою 157,00 м БС), гирло – на відстані 1,0 км південніше с. Багате.

Басейн річки Багатенька, лівої притоки р. Орїлі, має слабкохвилястий рівнинний характер.

Територія басейну згідно з фізико-географічним районуванням України за характером ландшафтно-типологічної структури входить до Орільсько-Самарського (Магдалинівського) району степової підобласті Орільсько-Самарської низинної рівнини степової області Придніпровської лівобережної низовини, що належить до Лівобережно-Дніпровської Північно-степової провінції Степової зони України [12].

Річка має таку гідрологічну характеристику. Довжина ріки – 35,0 км, площа басейну – 372 км². Зарегульованість басейну значна – він має 31 ставок об'ємом 3,37 млн м³, площею 1,50 км². В басейні є 12 озер площею 18 га, озерність басейну складає 0,45 %. Ширина русла в нижній течії на перекатах – 5–10 м, на плесах – 10–30 м. Швидкість течії на перекатах – 0,05–0,1 м/с, на плесах – менша 0,05 м/с [5].

Плеса річки майже на 90 % заросли повітряно-водною рослинністю і фактично перетворились на очеретяні болота. В нижній частині річки русло розчищене, з глибиною 2–2,5 м, шириною – 25 м.

Заплава ріки плоска, одно- або двостороння, шириною 0,1–0,3 км.

У нижній течії заплава вкрита вологолюбною лучною рослинністю, в середній і верхній вона суха, місцями розорана (до 24 %). Долина ріки трапецієвидна, нерівностороння. Один її берег крутий, (3–10), інший – пологий (2–5). Ширина долини річки 1,5–3 км, глибина ерозійного врізу 35–50 м. Ліви, підвищені схили долини, значною мірою еродовані, прорізани глибокими балками. По правому схилу в рельєфі слабо виділяються II і III тераси. Сучасна гідрологія Багатенької відображає типові умови малих річок Степу України [2].

Ґрунти басейну переважно чорноземи звичайні потужні та середньопотужні мало- і середньогумусні важко- та середньосуглинисті на вододілі та схилах долини; в заплаві ріки та приток поширені лучно-чорноземні ґрунти на лесових породах у верхній та середній частині ріки та лучні, лучні алювіальні, солонцюваті і солонці, лучно-болотні на делювіальних і алювіальних відкладах – у нижній частині [11; 12].

Матеріали і методи досліджень. Матеріал збирався з 1998 по 2011 рік. Флористичні дослідження проводилися з використанням загальноприйнятих методів збирання та гербаризації [4]. Визначення видів здійснювалося за визначниками та «Флорами» [4; 7; 13; 14] із використанням мікроскопів Citoval та МБС-9. Назви рослин наведені за сучасною ботанічною номенклатурою [18]. Біоекологічна характеристика видів проводилася за системою екоморф О. Л. Бельгарда [3]. Геоботанічні дослідження – за загальноприйнятими методами [8; 9].

Оцінка антропогенної трансформації ландшафтів проводилася за системою гемеробності з використанням гемеробії (здатності рослин опановувати антропогенно порушені екотопи) видів рослин [6]:

- а- – незмінені (антропогенний вплив відсутній);
- оліго- – мало змінені (антропогенний вплив незначний);
- мезо- – помірно змінені (антропогенно змінені вторинні рослинні угруповання – луки, лісонасадження природних порід);

- еу- – штучні (змінені і створені людиною) з сильним антропогенним впливом – рудеральні, сегетальні;
- полі- – штучні з дуже сильним антропогенним впливом (глибока оранка, внесення біоцидів), спеціальні культури;
- метагемеробні – знищені біоцидами екосистеми, або повністю забудовані.

Список видів рослин складено на основі власних досліджень та літературних джерел [1; 4; 6; 7; 10; 14; 15]. Оцінка екологічного стану басейну р. Багатенька запропонована на основі біоекологічного аналізу флори за системою О. Л. Бельгарда [3] та визначення гемеробії (за допомогою «Екофлори України» [6] та інших літературних джерел [4; 6; 7; 15] та власних досліджень).

Результати досліджень. Список рослин, знайдених на території та акваторії водойм у межах басейну річки, налічує 563 види. Вони належать до 4 класів, 88 родин.

Серед ценоморф переважають степові і лучні види, однак участь інших також значна, що відображає різноманіття фізико-географічних умов.

Про значну антропогенну трансформованість флори свідчить наявність великої кількості рудеральних (бур'янистих) видів, серед яких 25 адвентивних.

До складу флори території входить 7 видів із Червоної книги України [16] і 25 видів, занесених до Червоного списку Дніпропетровської області [17] (табл.).

Крім того, фізаліс звичайний (*Physalis alkekengi* L.), а також шавлія лучна (*Salvia pratensis* L.), яка знайдена між селами Михайлівка та Привільне (цей вид не реєструвався для області понад 50 років), рекомендуються до включення в майбутній список рідкісних рослин області.

Природна рослинність **степових ділянок** на території басейну річки Багатенька збереглась в основному у вигляді окремих цілих ділянок на схилах балок, на відновлених степових ділянках (перелогах). Степова рослинність представлена типовими різнотравно-типчачово-ковилевими асоціаціями. В деяких із них домінують костриця валійська (*Festuca valesiaca* Goud. s. l.), пирій повзучий (*Elytrigia repens* (L.)), стоколос безостий (*Bromopsis inermis* (Leyss.) Holub), тонконіг вузьколистий (*Poa angustifolia* L.), келерія гребінчаста (*Koeleria cristata* (L.) Pers.), шандра рання (*Marrubium praecox* Janka), в інших – житняк гребінчастий (*Agropyron pectinatum* (M. Bieb.) P. Beauv.), молочай степовий (*Euphorbia stepposa* Zoz. Ex Prokh.), самосил білоповстистий (*Teucrium polium* L.), парило звичайне (*Agrimonia eupatoria* L.), бородач звичайний (*Bothryochloa ichaetum* (L.) Keng), миколайчики польові (*Eryngium campestre* L.). Фрагментарно на верхніх третинах степових схилів зустрічаються асоціації з домінуванням ковили волосистої (*Stipa capillata* L.) та ковили Лессінга (*Stipa lessingiana* Trin. et Rupr.).

У їх складі найтипівішими видами є: шавлія дібровна (*Salvia nemorosa* L. Subsp. *Tesquicola* (Klokov et Pobed.) Soó.), деревій звичайний (*Achillea millefolium* L.), вероніка австрійська (*Veronica austriaca* L.), вероніка колосиста (*Veronica spicata* L.), астрагал український (*Astragalus ucrainacus* M. Pop. Et Klokov), чистець прямий (*Stachys recta* L.), в'язіль барвистий (*Coronilla varia* (L.) Lassen), дивина Маршалла (*Verbascum marschallianum* Ivavina et Tzvelev.), дивина борошніста (*Verbascum lychnitis* L.), чебрець Маршаллів (*Thymus marschallianus* Willd.), молочай Серієрив (*Euphorbia seguierana* Neck.), молочай степовий (*Euphorbia stepposa* Zoz. Ex Prokh.), миколайчики польові (*Eryngium campestre* L.), синяк звичайний (*Echium vulgare* L.), різак звичайний (*Falcaria vulgaris* Bernh.), шавлія поникла (*Salvia nutans* L.), полин австрійський (*Artemisia austriaca* Jacq.), куряча сліпота звичайна (*Nonea pulla* DC.), звіробій звичайний (*Hypericum perforatum* L.), перстач неблискучий (*Potentilla neglecta* Baumg.), льонок звичайний (*Linaria vulgaris* Mill.), чина бульбиста (*Lathyrus tuberosus* L.), вероніка колосиста (*Veronica spicata* L.), волошка розлога (*Centaurea diffusa* Lam.), подорожник ланцетолистий (*Plantago lanceolata* L.).

**Список вищих рослин басейну р. Багатенька,
що охороняються на державному та обласному рівні**

№	Латинська назва родини	Українська назва виду	Латинська назва виду	Червона книга України (категорії)	Червоний список Дніпропетровщини (категорії)
1	Dryopteridaceae	Щитник шартрський	<i>Dryopteris carthusiana</i> (Vill.) H.P. Fuchs		1
2	Ephedraceae	Ефедра двоколоса	<i>Ephedra distachya</i> L.		3
3	Alliaceae	Цибуля жовтіюча	<i>Allium flavescens</i> Besser		3
4	Alliaceae	Цибуля Пачоського	<i>Allium paczoskianum</i> Tuzs.		4
5	Alliaceae	Цибуля кругла	<i>Allium rotundum</i> L.		3
6	Convallariaceae	Конвалія звичайна	<i>Convallaria majalis</i> L.		3
7	Hyacinthaceae	Белевалія сарматська	<i>Bellevalia sarmatica</i> (Pall. ex Georgi) Woronov		3
8	Hyacinthaceae	Гіацинтік блідий	<i>Hyacinthella leucophaea</i> (K.Koch) Schur		3
9	Hyacinthaceae	Рястка Буше	<i>Ornithogalum bouscheanum</i> (Hunth) Asch.	рідкісний	3
10	Hyacinthaceae	Проліска дволиста	<i>Scilla bifolia</i> L.		3
11	Hyacinthaceae	Проліска дволиста	<i>Scilla sibirica</i> Haw.		3
12	Iridaceae	Півники карликові	<i>Iris pumila</i> L.		3
13	Iridaceae	Півники солелюбні	<i>Iris halophylla</i> Pall.		2
14	Liliaceae	Тюльпан дібровний	<i>Tulipa quercetorum</i> Klok. et Zoz.	рідкісний	3
15	Poaceae	Ковила волосиста	<i>Stipa capillata</i> L.	не оцінений	3
16	Poaceae	Ковила Лессінга	<i>Stipa lessingiana</i> Trin. et Rupr.	не оцінений	3
17	Poaceae	Ковила пірчаста	<i>Stipa pennata</i> L.	вразливий	2
18	Asteraceae	Деревій тонколистий	<i>Achillea leptophylla</i> M. Bieb.		3
19	Campanulaceae	Дзвоники персиколісті	<i>Campanula persicifolia</i> L.		2
20	Fabaceae	Карагана м'яка	<i>Caragana mollis</i> (M. Bieb.) Besser		4
21	Ranunculaceae	Горицвіт весняний	<i>Adonis vernalis</i> L.	вразливий	2
22	Ranunculaceae	Горицвіт волзький	<i>Adonis wolgensis</i> L.	вразливий	2
23	Ranunculaceae	Анемона жовтецева	<i>Anemone ranunculoides</i> L.		3
24	Salicaceae	Верба п'ятитичинкова	<i>Salix pentandra</i> L.		4
25	Valerianaceae	Валеріана пагононосна	<i>Valeriana stolonifera</i> Czern.		3

У складі цих асоціацій також присутні астрагал австрійський (*Astragalus austriacus* Jacq.), волошка розлога (*Centaurea diffusa* Lam.), волошка волосоголова (*Centaurea trichocephala* Bieb.), латук компасний (*Lactuca serriola* L.), люцерна румунська (*Medicago romanica* Prod.), келерія гребінчаста (*Koeleria cristata* (L.) Pers.), смілка довгоквіткова (*Silene longiflora* Ehrh.), берізка польова (*Convolvulus arvensis* L.), костер розчепірений (*Bromus squarrosus* L.), буркун лікарський (*Melilotus officinalis* (L.) Desr.), перстач сріблястий (*Potentilla argentea* L.), кринітарія волохата (*Galatella villosa* (L.) Rchb. f.), будяк пониклий (*Carduus nutans* L.), собача кропива (*Leonurus villosus* Desf. Ex D'Urv.), жовтець повзучий (*Ranunculus repens* L.), синяк звичайний (*Echium vulgare*), резеда жовта (*Reseda lutea* L.), льонолижник польовий (*Thesium arvense* Horvatovszky), жовтушник розлогий (*Erysimum diffusum* Ehrh.), барвінок трав'янистий (*Vinca herbacea* Waldst. et Kit.), горлянка хіоська (*Ajuga chia* Schreb.), дзвоники сибірські (*Campanula sibirica* L.) тощо.

На деяких ділянках із подібним складом травостою домінує карагана кушова (*Caragana frutex* (L.) K. Koch).

У складі **лучної та лучно-болотної рослинності** поширеними є угруповання пирію повзучого (*Elytrigia repens* (L.) Nevski), тонконогу лучного (*Poa pratensis* L.), костриці лучної (*Festuca pratensis* Hus.) з участю таких видів, як: подорожник великий (*Plantago major* L.), буркун білий (*Melilotus albus* Medik.), перстач гусячий (*Potentilla anserina* L.), вовконіг європейський (*Lycopus europaeus* L.), жовтець повзучий (*Ranunculus repens* L.), жовтець отруйний (*Ranunculus sceleratus* L.), горошок мишачий (*Vicia cracca* L.), щавель кучерявий (*Rumex crispus* L.), китник лучний (*Alopecurus pratensis* L.), осока лисяча (*Carex vulpina* L.), конюшина повзуча (*Trifolium repens* L.), осока розсунута (*Carex distans* L.), ситник Жерара (*Juncus gerardii* Loisel.), алтей лікарський (*Althaea officinalis* L.), кульбаба лікарська (*Taraxacum officinale* Wigg.), щавель кінський (*Rumex confertus* Willd.), герань пагорбокова (*Geranium collinum* Stephan), плакун прутovidний (*Lythrum virgatum* L.), вовчуг польовий (*Ononis arvensis* L.) та інші.

На вологих і заболочених луках переважають угруповання тонконога болотного (*Poa palustris* L.), мітлиці повзучої (*Agrostis stolonifera* L.), бульбокомишу морського (*Bolboschoenus maritimus* (L.) Palla) з такими гігрофільними видами, як вовконіг європейський (*Lycopus europaeus*), жовтець повзучий (*Ranunculus repens*), жовтець отруйний (*Ranunculus sceleratus*), щавель кучерявий (*Rumex crispus*), вовконіг європейський (*Lycopus europaeus*), осока лисяча (*Carex vulpina*), ситняг болотний (*Eleocharis palustris*), ситник Жерара (*Juncus gerardii*), череда трироздільна (*Bidens tripartita* L.) та інші.

На ділянках із надмірним випасанням худоби у видовому складі рослинності спостерігається зникнення значної кількості аборигенних видів. Замість них розповсюджуються рудеральні види: татарник (*Onopordum acanthium* L.), осот звичайний – (*Cirsium vulgare* (Savi) Ten.), будяк акантовидний (*Carduus acanthoides* L.), миколайчики польові (*Eryngium campestre* L.), будяк кучерявий (*Carduus crispus* L.), полин звичайний (*Artemisia vulgaris* L.) тощо.

Основу **деревно-чагарникової рослинності** на території басейну річки Багатенька складають штучні полезахисні та водозахисні насадження різноманітного видового складу та структури, а також ділянки природної деревно-чагарникової рослинності, яка самовідновлюється по схилах долини річки та її приток, у прирусловій зоні, навколо ставків и лише одна ділянка природної лісової рослинності – байрак, розташований у балці Холодна (середня течія р. Багатенька). Тут бересто-ясенова діброва займає позиції від посушливих (верхні третини схилів) до свіжих (талвег). Перший деревний ярус складають дуб звичайний (*Quercus robur* L.), ясен високий (*Fraxinus exelsior* L.); до другого деревного ярусу входять в'яз граблистий (берест) (*Ulmus minor* Mill.), клен польовий (*Acer campestre* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.) та в'яз гладкий (*Ulmus laevis* Pall.).

Чагарниковий підлісок байрачного лісу представлений бруслинами (*Euonymus europaea* L., *E. verrucosa* Scop.), бузиною чорною (*Sambucus nigra* L.), кленом татарським (*Acer tataricum* L.), жостером проносним (*Rhamnus cathartica* L.), диким виноградом п'ятилисточковим (*Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch.), зрідка глодом (*Crataegus fallacina* Klokov).

Основу трав'яного покриву даної діброви складають: *Geum urbanum* L., *Viola odorata* L., *Viola mirabilis* L., *Lapsana communis* L., *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm., *Ballota nigra* L., *Alliaria petiolata* (M. Bieb.) Cavara et Grande, *Stachys sylvatica* L., *Scutellaria altissima* (Mill.) Swingle, *Polygonatum multiflorum* (L.) All., *Stellaria holostea*, *Urtica galeopsifolia* Wierzb. ex Opiz, *Glechoma hederaceae* L., *Chelidonium majus* L., *Aristolochia clematitidis* L. та інші.

На узліссі діброви розташовані зарослі терену степового (*Prunus stepposa* Kotov), клена татарського (*Acer tataricum* L.), шипшини (*Rosa ukrainica* Chrshan.,

R. canina L.), лицю звичайного (*Lycium barbarum* L.) та поодинокі екземпляри і групи груші звичайної (*Pyrus communis* L.), маслинки вузьколистої та сріблястої (*Elaeagnus angustifolia* L., *E. argentea* Porsch). Характерною особливістю даної бересто-ясенової діброви є значний розвиток на узліссі заростей вишні степової (*Cerasus fruticosa* (Pall.) Woron.) та поодиноких екземплярів і груп вишні антипки (*Cerasus mahaleb* (L.) Mill.).

Природна деревно-чагарникова рослинність також представлена угрупованнями та поодинокими екземплярами маслинки вузьколистої та сріблястої (*Elaeagnus angustifolia*, *E. argentea*), терену колючого (*Prunus stepposa*), бузини чорної (*Sambucus nigra* L.), шипшини собачої (*Rosa canina* L.), лицю звичайного (*Lycium barbarum* L.), груші звичайної (*Pyrus communis*), ясена звичайного (*Fraxinus excelsior* L.), в'яза гладкого (*Ulmus laevis* Pall.), в'яза граболистого (*Ulmus minor* Mill.), верби білої (*Salix alba* L.), яблуні лісової та домашньої (*Malus sylvestris* Mill., *M. domestica* Borkh.), абрикоса звичайного (*Armeniaca vulgaris* Lam.), глоду (*Crataegus fallacina* Klokov) та інших. Дані види самовідновлюються по схилах долини річки та її притоків, у прирусловій зоні, навколо ставків.

В основі деревостанів переважає біла акація (*Robinia pseudoacacia* L.), Сувпутніми є ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.), клен ясенolistий (*Acer negundo* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), в'яз граболистий (*Ulmus minor* Mill.), в'яз низький (*Ulmus pumila* L.), дуже зрідка клен несправжньо-платановий (*Acer pseudoplatanus* L.).

Чагарниковий підлісок штучних насаджень звичайно фрагментарний та представлений кленом татарським (*Acer tataricum* L.), який іноді входить до другого деревного ярусу, жостером проносним (*Rhamnus cathartica* L.), бузиною чорною (*Sambucus nigra* L.), караганною деревовидною (*Caragana arborescens* L.), підростом акації, в'язів та кленів та дуже зрідка – вишнею повстистою (*Cerasus tomentosa* (Thunb.) Wall.).

Висновки. Список рослин, знайдених на території та акваторії басейну річки, налічує 563 види. Вони належать до 4 класів, 88 родин.

Серед ценоморф переважають степові і лучні види, однак участь інших також значна, що відображає різноманіття фізико-географічних умов.

Про значну антропогенну трансформованість флори свідчить наявність великої кількості рудеральних (бур'янистих) видів, серед яких 25 адвентивних.

До складу флори території входить 7 видів із Червоної книги України і 26 видів, занесених до Червоного списку Дніпропетровської області.

Крім того, між селами Михайлівка та Привільне знайдений дуже рідкісний для області вид (не реєструвався понад 50 років) *Salvia pratensis* L. – шавлія лучна (шалфей луговий), який рекомендується до внесення в Червоний список області.

На території басейну річки зональна степова рослинність збереглась в основному у вигляді окремих цілинних ділянок на схилах балок, не придатних для розорювання, та на відновлених степових ділянках (перелогах).

Тут залишились осередки природної лісової рослинності, які представлені байраком, розташованим у межах правого відрозу балки Холодна (лівої притоки р. Багатенька).

Взагалі природна рослинність території збереглась частково і змінена в напрямі спрощення складу, збільшення участі рудеральних видів, зменшення кількості рідкісних і зникаючих видів та загального різноманіття внаслідок багаторічного антропогенного впливу.

Відносно антропогенної трансформованості у флорі водойм та території заплави річки Багатенька переважаючими видами є олігомезо-гемероби та олігоеугемероби, які вказують на в цілому мезогемеробний ступінь трансформованості ландшафтів заплави річки Багатенька та приток. Це свідчить про переважання на більшості території вторинних рослинних угруповань та антропогенно змінених ценозів.

Незважаючи на значний багаторічний антропогенний вплив на підзону різнотравно-типчакково-ковилових степів степової зони України і басейну річки Багатенька, основна частина території долини річки перебуває у помірно трансформованому стані.

Бібліографічні посилання

1. **Барановський Б. О.** Вища водяна рослинність русла ріки Оріль / Б. О. Барановський // Вісник Полтав. пед. ін-ту. Сер. Екологія. Біологічні науки. – Полтава : Вид-во ППІ, 2002. – С. 40–45.
2. **Барановский Б. А.** Современное состояние малых рек степной зоны Украины / Б. А. Барановский, В. В. Демьянов, В. И. Гринюк // Екологія кризових регіонів України : тези доп. міжнар. конф. – Д., 2001. – С. 109.
3. **Бельгард А. Л.** Лесная растительность юго-востока УССР / А. Л. Бельгард. – К., 1950. – 258 с.
4. Визначник рослин України. – К., 1965. – 876 с.
5. Государственный водный кадастр. Многолетние данные о режиме и ресурсах поверхностных вод суши. Ч. 1. Реки. Т. II. Укр. ССР. Бассейн Днепра. – Ленинград : Гидрометеиздат, 1984. – 355 с.
6. Екофлора України / Я. П. Дідух, П. Г. Плюта, В. В. Протопопова та ін. ; відп. ред. Я. П. Дідух. – К. : Фітосоціоцентр, 2000. – 284 с.
7. Определитель высших растений Украины. – К., 1987. – 545 с.
8. **Раменский Л. Г.** Проблемы и методы изучения растительного покрова : избр. раб. / Л. Г. Раменский. – Л. : Наука, 1971. – 334 с.
9. **Работнов Т. А.** Фитоценология / Т. А. Работнов. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1978. – 384 с.
10. **Тарасов В. В.** Флора Дніпропетровської та Запорізької областей / В. В. Тарасов. – Д. : Вид-во ДНУ та Ліра, 2005. – 276 с.
11. **Травлев А. П.** Материалы к номенклатуре и классификации лесных почв подзоны настоящих степей / А. П. Травлев // Вопр. степ. лесовед. : тр. Комплексной экспедиции ДГУ. – Днепропетровск : Изд-во ДГУ, 1972. – Вып. 3. – С. 16–22.
12. Физико-географическое районирование Украинской ССР. – К. : КГУ, 1968. – 684 с.
13. Флора европейской части СССР / под ред. А. А. Федорова. – Т. I. – Т. VIII. – Л. : Наука, 1974–1989.
14. Флора УССР. – Т. I – Т. XII. – К., 1935–1965.
15. Червона книга Дніпропетровської області. Рослинний світ. – Д., 2010. – 500 с.
16. Червона книга України. Рослинний світ. – К. : Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
17. Червоний список видів рослин і тварин Дніпропетровської області. (Затверджений рішенням обл. ради депутатів 27.12.2011 р., № 219-10/VI. – 27с.
18. **Mosyakin S. L.** Vascular plants of Ukraine / S. L. Mosyakin, M. M. Fedorochuk // Nomen clatural checklist. – К. : Institute of botany. National academy of sciences of Ukraine, 1999. – 346 с.

Надійшла до редколегії 1.04.2013.

УДК 635.964:633.261

Л. П. Мицик

Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара

ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ CYNODON DACTYLON (L.) PERS. В УКРАЇНІ

Показано сучасний природний ареал свинорію пальчастого в межах України, його властивості не лише як протиерозійного, газонного, кормового (лучного) рослинного ресурсу, а і як злісного бур'яну передусім на багаторічних насадженнях.

Ключові слова: свинорій пальчастий, трав'яний покрив, бур'ян.